

حوزه علمیه خواران قم
تحصیلات تکمیلی بین الملل
جامعه الزهراء سلام الله علیها

پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته تفسیر و علوم قرآن

عنوان پایان نامه

نسبت اخلاق و سیاست در سیره نبوی

استاد راهنما:

جناب آقای غلام حسن مقیمی

دانش پژوه:

رضوانه صدیق

بهار ۱۳۸۹

چکیده

امروزه یکی از مشکلات معرفتی و سیاسی حکومت های موجود در جهان اسلام، تفکیک دین و

سیاست و ظهور حکومت های سکولار می باشد، بدین لحاظ جدایی اخلاق و سیاست امری مسلم فرض

شده است. و بر این اساس نظریات متعددی نیز در این زمینه مطرح گردیده است، این در حالی است که

رهبران دینی و در رأس همه آنان، پیامبر اکرم(ص) دیدگاههای متفاوت داشتند.

پژوهش حاضر این نظریات را جمع آوری و بر اساس دیدگاه و سیره پیامبر اکرم(ص) آنها را مورد بررسی

و نقد قرار می دهد.

پژوهش حاضر با این پرسش آغاز می گردد که از نظر پیامبر گرامی اسلام(ص) چه نسبتی میان سیاست

و اخلاق وجود دارد؟

فرض بر این نوشتار بوده است که بین سیاست و اخلاق در سیره و روش رسول اعظم تعامل و تضایف

وجود دارد بنحوی که کاملاً در هم آمیخته و امکان تفکیک وجود ندارد.

شیوهی این پژوهش بر گرفته از مدل کتابخانه‌ای و مبتنی بر روش توصیفی و تحلیلی می باشد

سازماندهی بحث بدین گونه است که در ابتدای پژوهش، به بررسی سه مفهوم کلیدی سیاست، اخلاق و

سیره اشاره، سپس به بیان، نقد و بررسی دیدگاههای و نظریه های مختلف، در مورد نسبت اخلاق و

سیاست پرداخته شده است.

و در دو فصل آخر، نسبت میان سیاست و اخلاق در سیاست خارجی و سیاست داخلی را بیان نموده

و به بررسی اصولی که پیامبر گرامی در سیاست خارجی و داخلی خویش از آنها بهره می بردند پرداخته شده

است، در پایان هر فصل نیز با استفاده از داده های به دست آمده نتیجه گیری گردیده و در خاتمه نتیجه گیری

و جمع بندی کلی پژوهش آورده است.

فصل اول : کلیات

۱۰	تبیین موضوع.....
۱۰	سوالات اصلی.....
۱۰	سوالات فرعی.....
۱۱	فرضیه تحقیق.....
۱۱	پیشینه تحقیق.....
۱۲	روش و نوع تحقیق.....
۱۲	ضرورت و اهمیت موضوع.....
۱۳	اهداف تحقیق.....
۱۳	کاستی ها و مشکلات تحقیق.....

فصل دوم: مفاهیم تحقیق

۱۶	۱ - زندگینامه سیاسی اجتماعی پیامبر اکرم(ص).....
۲۲	۲ - مفهوم سیاست.....
۳۴	۳ - مفهوم اخلاق.....
۴۱	۴ - مفهوم سیره.....
۴۵	۵ - جمع بندی و نتیجه گیری بحث.....

فصل سوم: چارچوب نظری و مدل تحقیق

(نسبت سنجی اخلاق و سیاست)

۵۰	۱ - نسبت دین و سیاست در سیره نبوی(ص).....
۵۱	الف) نظریه پیوند نبوت و سیاست.....
۵۳	ب) نظریه سکولاریسم اسلامی.....
۵۵	ج) نقد و ارزیابی نظریه سکولاریسم اسلامی.....
۵۶	د) نظریه مختار.....
۵۸	۲ - نسبت اخلاق و سیاست.....
۵۸	الف) نظریه جدایی اخلاق از سیاست.....

- ۶۰ نقد و بررسی
- ۶۱ (ب) نظریه تبعیت اخلاق از سیاست
- ۶۴ نقد و بررسی
- ۶۵ (ج) نظریه دو سطحی اخلاق و سیاست
- ۶۷ نقد و بررسی
- ۶۸ (د) نظریه یگانگی اخلاق با سیاست
- ۷۰ ۳- نسبت اخلاق و سیاست از منظر امام علی (ع)
- ۷۲ ۴- نسبت اخلاق و سیاست از منظر امام خمینی (ره)
- ۷۵ ۵- جمع بندی و نتیجه گیری بحث

فصل چهارم:

نسبت اخلاق و سیاست در سیاست داخلی پیامبر اسلام (ص)

- ۷۸ ۱- صداقت، راستی و امانت داری
- ۸۰ ۲- پایبندی به عهد و پیمان
- ۸۴ ۳- رأفت و مهربانی
- ۸۷ ۴- تواضع و فروتنی
- ۸۹ ۵- تعاون و همکاری
- ۹۰ ۶- برخورد با دشمنان
- ۹۱ ۷- عدالت
- ۹۲ ۸- صبر و استقامت
- ۹۳ ۹- رد هرگونه سازش
- ۹۳ ۱۰- عفو و گذشت
- ۹۴ ۱۱- وفای به عهد پیامبر (ص) در پیمان های اجتماعی
- ۹۶ ۱۲- جمع بندی و نتیجه گیری بحث

فصل پنجم:

نسبت اخلاق و سیاست در سیاست خارجی پیامبر اسلام (ص)

- ۹۹ ۱- اصل نفی سبیل
- ۱۰۲ ۲- اصل عزت اسلامی

- ۳- اصل احترام به حقوق بین المللی ۱۰۳
- ۴- اصل عدالت ۱۰۴
- الف) عدالت در ساحت اقتصادی ۱۰۶
- ب) عدالت در ساحت سیاسی ۱۰۷
- ج) عدالت در ساحت قضایی ۱۰۷
- د) عدالت در ساحت فرهنگی ۱۰۸
- ۵- اصل تألیف قلوب ۱۰۹
- ۶- اصل دعوت ۱۱۲
- الف) اصل اولویت بخشیدن به دعوت بر جنگ ۱۱۳
- ب) اصل سازش، مدارا و انعطاف پیامبر در دعوت ۱۱۵
- ج) صلابت و استواری ۱۱۷
- د) تکیه بر اشتراکات ۱۱۹
- هـ) مذاکره و گفتگو ۱۲۰
- ۷- اصل جهاد ۱۲۲
- الف) اصل جهاد یا دعوت ۱۲۲
- ب) استفاده از اصول اخلاقی نظامی ۱۲۴
- ج) توکل و امداد الهی ۱۲۶
- د) از بین بردن مخالفین فتنه انگیز ۱۲۷
- هـ) انجام مذاکره و گفتگو در حین جنگ ۱۲۸
- و) تدابیر سیاسی پیامبر گرامی اسلام ۱۲۸
- ز) قاطعیت ۱۲۹
- ح) عوامل اقتصادی ۱۳۰
- ۸- اصل صلح ۱۳۱
- ۹- جمع بندی و نتیجه گیری بحث ۱۳۴
- خاتمه ۱۳۶
- فهرست منابع و مآخذ ۱۴۱